

sökningar ställa ett extra anslag af 160,000 R:dr, och i afseende på dessa kartarbetens utförande hos Kongl. Maj:t anhålla att en karta öfver hvarje del af landet i första rummet må blifva tryckt och till allmänheten utlemnad.

Stockholm den 25 Januari 1868.

L. Nordensfelt.

N:o 30.

Af Herr Hazelius, J. A., angående låneunderstöd för laga skiften i Norrland.

Jordbruket, den förnämsta näringsgren, hvarifrån Staten hemtar medlen för sin utveckling och den större delen af befolkningen sitt uppehälle, bibehåller denna sin egenskap äfven der det kämpar med ett hårdt luftstrecks alla naturhinder. Ehuru önskligt det vore att nya förvärfskällor öppnades i vårt lands nordliga delar, på det icke såsom nu felslagna skördar skola föranleda allmän nöd, kan jordbruk dock icke der undvaras och dess främjande måste, äfven oberoende af andra nyttiga åtgärder för dessa trakter, alltid utgöra ett oundgängligt medel för den starkt växande befolkningens trygga utkomst och sjelfständiga bergning.

Omtänksamheten för den närvarande och framtida befolkning, som skall fylla dessa vidsträckta delar af vårt land, är äfven en omtänksamhet för landets allmänna bästa. Hvad som verksamt, om ock långsamt, bidrager till jordbrukets förkofran der uppe, förtjenar att med deltagande behjertas af landsmän under mildare himmel, hvilka redan i nödens stunder sändt en så storartad hjälp, och af hvilka ännu mycken *rådlig* hjälp behöfves.

Bland flera af detta slag ber jag att få fästa uppmärksamhet på en.

Man har klagat och med mycken sanning öfver norrländingens vanskötsel af sin jord. Hufvudsakliga anledningen är fördomar hos den annars så förståndiga befolkningen, den starka anhängigheten till gamla bruk och bristen på insigtsfulla, förmögnare jordbrukare, hvilka genom sin föresyn kunde verka till en förständigare odling. Men på många ställen verkar äfven ett annat skäl.

Erfarenheten i andra delar af vårt land har visat, huru mäktigt laga skiftesförrättningar fortskyndande inverkar på jordbrukets framsteg. Den kända sanning ligger i sakens och människans natur, att, först när man vet hvad man har, vaknar omtanken till förkofran, och att, så länge jorden brukas i större samfällighet, vare sig gemensamt inom flera byar, eller blott grannar emellan, inom samma byalag, är icke att tänka på några bemödanden till jordbrukets förbättring. Sådana kunna ej hos allmogen ske gemensamt. Först då en hvar erhåller sin afskiljda, synliga del, lifvas flit och omtanke både att bringa jorden till högre och säkrare afkastning samt att sparsamt begagna skogens tillgångar.

Hindren för skiftesförrättningarna ligga hufvudsakligen i kostnaden för desamma, hvilka någongång varit så stora, att de tvungit delegare i skifteslag att frångå sin hemmanslott, för att gälda skifteskostnaden. Härtill har väsendtligen bidragit, att denna kostnad skall utgå, innan något gagn af skiftet vunnits och under en tidrymd, då afkastningen af jorden är t. o. m. mindre än eljest, emedan under pågående skiftesförrättning jordbruket ofta försummas, i följd af ovissheten om hvem som af verksamheten skulle ega mesta fördel, — visserligen en lika beklaglig som själfbedräglig egen nytta.

En högeligén önskvärd åtgärd vore derföre, om från det allmännas sida någon lättnad kunde beredas i skifteskostnadernas utgörande. Så mycket angelägnare vore detta i Norrland, som allmogen genom de flera på hvarandra följande missväxtåren är i allmänhet så utblottad, att, om ej något biträde härutinnan beredes densamma, skiftesförrättningarna under en längre följd af år komma att så långsamt fortskrida, att sådant skulle fortfarande ganska menligt på jordbruket inverka.

Hvad som hufvudsakligen behöfdes vore att bereda skiftesdelegarna tillfälle att på lämpliga vilkor erhålla försträckning till så stor del af skifteskostnaderna, som fordrades till arvoden åt landtmätaren och gode männen. Om dessa försträckningar lemnades såsom lån, då skiftet vore afslutadt och vunnit laga kraft, med skyldighet för skiftesdelegarna och deras blifvande rättsinnehafvare att jemte laga ränta återgälda lånet, skulle en väsendtlig fördel beredas den jordbrukande befolkningen, utan att förorsaka Statsverket någon förlust. Ty för lånen borde enahanda vilkor i afseende på säkerhet, återbetalning m. m. tillämpas, som stadgas i Kongl. Kungörelsen den 13 Juni 1845, angående lån af statsmedel för främjande af utdikningar och aftappningar af sjöar och sankar trakter, till beredande af odlingsföretag.

Hufvudsakligen afser denna framställning Vester- och Norrbotten, emedan afvittringsverket der icke är afslutadt och de deraf beroende skiftesförrättningarna långsamt der fortskridit, men då förhållandena, om ock i mindre grad, äro enahanda i de tvänne andra nordliga landskapen, Vester-Norrland och Jemtland, torde frågan böra omfatta alla dessa fyra län.

Den summa, som i låneväg skulle för ändamålet erfordras, vore visserligen ej obetydlig, enär blott inom Vesterbotten ifrågavarande kostnader, i medeltal under de sex senaste åren, uppgått till nära 30,000 R:dr, men då här icke anslag äro i fråga, utan endast försträckning med ränta och mot säkerhet, torde, äfven under brydsamma tider, ett förslag till mellankommande hjälp kunna vågas.

På grund af åberopade skäl hemställer jag, att Riksdagen behagade besluta:

att vid laga skiften inom Norrbottens, Vesterbottens, Vester-Norrlands och Jemtlands län, då förordnanden härtill meddelas, skiftesdelegarne må, efter skiftets afslutande och derå vunnna stadfästelse, af allmänna medel hos Riksgälds-kontoret erhålla lån, motsvarande den andel af skifteskostnaderna, som till landtmätaren och gode männen utgått, mot säkerhet i den skiftade egendomen, såsom för annan derifrån utgående Kronans afgäld, och mot erläggande af sex för hundra i årlig ränta, samt lånets återbetalning med en tiondedel årligen från och med det års utgång, som förflyter näst efter det år, då lånet utbetalas;

att lånet fördelas inom skifteslaget efter hemmantal och att enahanda vilkor i afseende å säkerhet för återbetalning, skuldförbindelses aflemnande, utdebitering, uppbörd och redovisning af årliga ränte- och kapitalafbetalningar m. m., tillämpas, som i åberopade Kongl. Kungörelsen den 13 Juni 1845 förekomma;

att en summa af 100,000 R:dr för nästkommande år 1869 ställes till Riksgälds-kontorets förfogande och under särskildt konto bokföres.

Stockholm den 25 Januari 1868.

Joh. Aug. Hazelius.

N:o 31.

Af Herr Hazelius, J. A., angående upphäfvande af den i Kommunallagarne Aktiebolag tillerkända rösträtt.

Jag erkänner fullkomligt vigten af de skäl, som tala för ett orubbadt bibehållande af de stadgar i kommunal-författningarne rörande valrätten, hvaruppå